

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobkyně: **L. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žádosti žalobkyně o ustanovení právního zástupce, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Az 73/2017 - 11,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 7. 2017, č. j. OAM-6/ZA-ZA14-K01-PD1-2015 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Napadeným rozhodnutím žalovaný podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, žalobkyni neprodloužil doplňkovou ochranu.

[2] V **žalobě** žalobkyně namítala nezákonnost rozhodnutí spočívající v porušení § 2 a § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, kde je stanovena povinnost zjistit skutečný stav věci. Podle žalobkyně nebyl úplně a přesně zjištěn skutečný stav věci a učiněná zjištění nepostačovala k správnému posouzení věci, a žalobkyně je ochotná uvést důkazy na

podporu těchto tvrzení při projednání žaloby. Důkazy, které si správní orgán opatřil, nebyly úplné, správní orgán proto nemohl správně posoudit skutkové a právní otázky, a provedené důkazy zhodnotil nesprávně a bez jejich vzájemné souvislosti. Žalobkyně považuje za nutné, aby její žádost a žádost manžela byly posuzovány společně. Základním důvodem, proč přicestovali z Ukrajiny do ČR je skutečnost, že jejího manžela chtějí povolat na základě nezákonné mobilizace do ATO. Proto žalobkyně odkazuje na důvody, které manžel uvedl ve své žalobě proti rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany. Odkaz žalovaného na s. 4 rozhodnutí je neaktuální, situace v současné době je omnoho horší, než popisuje žalovaný. Pokud by byl popsaný stav, nebyla by nutnost vyhlašovat další příměří mezi stranami, které platí od konce srpna. Ve skutečnosti tam umírají stovky lidí, a nutnost vyhlášení příměří byla evidentní. Válka mezi Ukrajinou a Doněckou a Luhanskou oblastí pokračuje, umírají v ní nevinní civilisté, i příslušníci ozbrojených složek. Dále poukázala na zprávu Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Odkaz žalovaného na s. 6 odst. 2 rozhodnutí je nesrozumitelný. Žalovaný tvrdí, že žadatel s ohledem na svůj věk odvodu k výkonu základní vojenské služby nepodléhá. U manžela se však nejedná o nástup základní vojenské služby, neboť je praporčík dělostřeleckých vojsk v záloze, vztahují se na něho proto jiná ustanovení, než nástup základní vojenské služby, kterou již absolvoval pár desítek let předtím. Zavádějící je i tvrzení o tom, že po uzavření tzv. minských dohod nebyla vyhlášena další mobilizace. Ukrajina by vyhlášením další mobilizace přiznala válečný stav a přišla o finanční dotace z třetích zemí. Mobilizace se proto provádí dle vyhlášené mobilizace ještě před minskou dohodou. Pro vyhlášení mobilizace je však zapotřebí vyhlášení válečného stavu, který nikdy vyhlášen nebyl. Proto je mobilizace od počátku nezákonná.

[3] Žalobkyně v žalobě požádala o ustanovení zástupce, aby mohla v plné míře hájit své zájmy, a vzhledem ke své sociální situaci požádala o přiznání osvobození od soudních poplatků. Dále požádala, aby byla věc projednávána před soudem za její účasti, aby mohla soudu vysvětlit svůj postoj k této věci. Na závěr žalobkyně navrhla, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a doplňkovou ochranu prodloužil.

[4] Městský soud v Praze usnesením ze dne 16. 11. 2017, č. j. 2 Az 73/2017 - 11, (dále „napadené usnesení“) žalobkyni neustanovil zástupce. Městský soud uvedl, že podmínky § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) musí být splněny kumulativně. Dále konstatoval, že v projednávaném případě není ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně práv žalobkyně, neboť podaná žaloba splňuje veškeré nároky na ni kladené a je plně projednatelná. Žalobkyně podáním žaloby dostatečně prokázala znalost právních předpisů ČR, eventuálně prokázala, že je schopna si sama obstarat právní pomoc. Ustanovení zástupce by tak bylo již nadbytečné.

[5] Proti tomuto usnesení žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nyní brojí **kasační stížností**. Namítá, že odůvodnění soudu je zmatečné, neboť ve formulaci odůvodnění nevidí ani první, ani druhou, ani žádnou další podmínku, kterou by musela splňovat kumulativně. Z formulace „*žalobce podáním žaloby dostatečně prokázal svoji znalost právních předpisů ČR…*“ se dá logicky odvozovat, že každá osoba, která podala žalobu, je natolik právně vzdělaná, že už právního zástupce v tomto procesu nepotřebuje. Dle této logiky soudu je institut advokáta ex offo ve správním soudnictví naprosto zbytečný. To, že jí její krajané pomohly napsat správní žalobu, ještě neznamená, že je schopna sama se bránit před

soudem proti kvalifikovanému právníkovi žalovaného. Stěžovatelka a její manžel se snaží začlenit do české společnosti, což dokládají listinami o tom, že oba pracují. Z částky 9.200 Kč pro dvě osoby, která jim po odečtení nákladu na bydlení zbývá, nejsou schopni vyčlenit částku na právní zastoupení advokátem, a když protistranu zastupuje zkušený právník, v soudním stání by bylo porušeno pravidlo rovnosti postavení stran. Z tohoto důvodu stěžovatelka navrhuje napadené usnesení zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve **vyjádření** uvedl, že ponechává na úvaze Nejvyššího správního soudu posouzení důvodnosti a správnosti napadeného usnesení. Vyslovil názor, že k dané věci je k dispozici ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu.

[7] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou a je proti napadenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a násl. s. ř. s.

[8] Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovatelce doložení povinného zastoupení v řízení o kasační stížnosti. Jak uvedl rozšířený senát v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, „*(j)e-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Na povinném zastoupení stěžovatelky advokátem tak v tomto případě nelze trvat, jelikož předmětem kasačního přezkumu je rozhodnutí (usnesení), jímž byl zamítnut návrh na ustanovení zástupce.

[9] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[10] Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Zajištěním právní pomoci se realizuje materiální rovnost účastníků. Rovnost účastníků však neznamená, že by žalobci musel být zástupce ustanoven v každém případě, v němž na straně žalovaného vystupuje správní orgán s odborným zastoupením. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., „*navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*“ Z citace uvedeného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce pouze tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1. jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2. jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

[11] Z napadeného usnesení městského soudu plyne, že návrh stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě byl zamítnut pro nenaplnění druhé z uvedených

podmínek, tedy proto, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky. Městský soud pak již neposuzoval, zda je naplněna první podmínka.

[12] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 – 64 (dostupný na www.nssoud.cz), dospěl k právnímu závěru, že především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá) je kriteriem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobkyně při rozhodování o jejím návrhu na ustanovení advokáta; obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobkyně neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sama své zájmy před soudem zpochybnila, soud žádost jako nedůvodnou zamítne, aniž by se musel zabývat splněním další podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tj. splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků.

[13] Jak vyplývá z další judikatury Nejvyššího správního soudu, soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, publ. pod č. 108/2004 Sb. NSS, a ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, publ. pod č. 492/2005 Sb. NSS).

[14] Nejvyšší správní soud zjistil ze soudního spisu následující skutečnosti. Stěžovatelka je cizí státní příslušnosti, podle jejího tvrzení se s manželem snaží začlenit do české společnosti, v ČR oba pracují, stěžovatelka provádí úklidové a pomocné práce. S manželem bydlí v pronajatém bytě. Stěžovatelka se soudy komunikuje v českém jazyce. O mezinárodní ochranu požádala 6. 1. 2015, následně jí byla udělena doplňková ochrana rozhodnutím dne 3. 4. 2015. V posuzovaném případě obsahovala žaloba veškeré náležitosti po formální i obsahové stránce, v žalobě bylo označeno napadené rozhodnutí a uveden petit, stěžovatelka uvedla, z jakých důvodů rozhodnutí napadá, a z jejího podání je seznatelné, že je schopna orientovat se v soudním řízení a hájit svá práva soudní cestou. Stěžovatelka v žalobě tvrdila neaktuálnost informací, z nichž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, v žalobě vyložila, proč považuje posouzení rizika mobilizace jejího manžela za povrchní. Stěžovatelka tak namítá, že žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav věci a žalovaný neopatřil úplné důkazy pro rozhodnutí. Stěžovatelka dostatečným způsobem vylíčila, z jakého důvodu napadá správní rozhodnutí a byla si vědoma svých práv, když požádala, aby byla věc projednána za její osobní účasti. Stěžovatelka byla kromě sepsání žaloby způsobilá činit další relevantní úkony, když se obrátila na Nejvyšší správní soud včasnou kasační stížností, v níž uvedla důvody, pro které nesouhlasí s napadeným usnesením.

[15] Stěžovatelka v kasační stížnosti tvrdí, že se správní žalobou jí pomohli její krajané. To však neznamená, že je nezbytné ustanovit jí zástupce pro řízení před městským soudem. Ze žaloby tato skutečnost neplynula, a pokud žalobu sepisovala osoba odlišná od osoby stěžovatelky, měla stěžovatelka tuto skutečnost v žalobě tvrdit a prokázat (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1267/10, dostupné na

www.usoud.cz). Konstatování soudu v napadeném usnesení není nelogické, neboť soud nedovodil prokázání znalostí právních předpisů z pouhého podání žaloby, ale z podání žaloby, která splňovala všechny náležitosti na ní kladené. V posuzované věci nemohla stěžovatelka utrpět újmu neustanovením zástupce, neboť její žaloba byla věcně projednatelná a stěžovatelka zřetelně vyjádřila důvody, pro které s napadeným rozhodnutím nesouhlasí. Soudní řád správní obligatorní zastoupení účastníka řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nevyžaduje. Není-li tento právně zastoupen, nemá to za následek odmítnutí žaloby, tedy formální odmítnutí spravedlnosti. Z hlediska hmotněprávního se jedná o přezkum rozhodnutí, jímž žalovaný stěžovatelce neprodloužil doplňkovou ochranu, a to z důvodu, že došlo k zásadním a trvalým změnám situace v zemi původu ve vztahu k potížím prezentovaných stěžovatelkou, a udělení doplňkové ochrany již není zapotřebí. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka v žalobě rozporuje nesprávnost závěru o situaci v zemi původu, v soudním přezkumu půjde zejména o posouzení správnosti zjištěného skutkového stavu, stěžovatelka přitom v žalobě projevila ochotu uvést důkazy na podporu těchto tvrzení při projednání žaloby.

[16] S ohledem výše uvedené se Nejvyšší správní soud ztotožňuje s posouzením městského soudu, který vyhodnotil, že stěžovatelka pro ustanovení advokáta nesplňuje podmínku nezbytnosti k ochraně svých práv. Vzhledem k tomuto závěru nebylo třeba, aby městský soud hodnotil splnění dalších podmínek, tedy nemajetnost stěžovatelky a jejího manžela.

[17] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost **zamítl**.

[18] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné činnosti nevznikly. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozhodl, že žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. ledna 2018

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu